

2 Leren met beelden

Het gebruik van beelden in opleidingssituaties

LIA BIJKERK

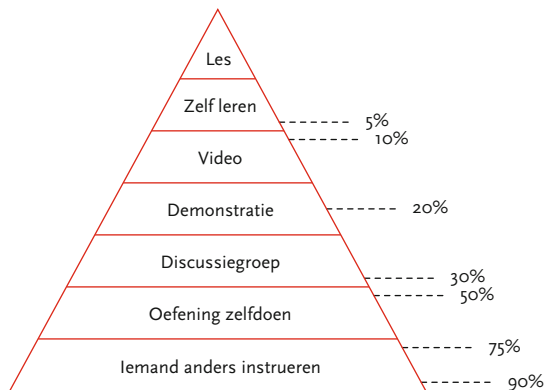
'Eén beeld zegt meer dan duizend woorden' is een open deur, die in opleidingssituaties vaak gesloten blijft'

2.1 Beelden en leerdoelen

David de Sousa (2006) vertelde het al: we leren het meest door het zelf te doen, maar van uitsluitend woorden weten we na 24 uur nog maar 5 procent. Met beelden erbij en erover vertellen samen met anderen, blijft er in ieder geval 75 procent hangen na 24 uur. Wat houdt opleiders dan nog tegen?

Wat weet je nog na 24 uur?

De werkvormen die meestal gebruikt worden om een leerdoel te bereiken, zijn gebaseerd op taal of logica. Voorbeelden hiervan zijn discussievormen, opdrachten maken, teksten lezen, verslagen maken, testen invullen en oorzaak-gevolgrelaties benoemen. Faciliteerders van leren (docenten, trainers, coaches, praktijkopleiders en managers) zouden juist meer gebruik moeten maken van beelden. Beelden zorgen er namelijk voor dat het beoogde leerdoel vaak beter en sneller wordt bereikt. Een werkvorm met beelden prikkelt bepaalde neurale paden. Om iets te onthouden, moeten er in de hersenen meerdere neurale paden worden aangelegd. Niet alleen door te analyseren, maar ook door creatieve processen te stimuleren. Door te werken met beelden, maar ook met kleuren, muziek en intuïtie, krijgen alle zintuigen aandacht. Bij veel mensen is vooral dit creatieve stuk onderontwikkeld.

2.2 Visueel-ruimtelijke intelligentie en visuele geletterdheid

Door beelden in een leersituatie in te zetten, wordt de visueel-ruimtelijke intelligentie van deelnemers geprikkeld. Dit is het vermogen om waar te nemen en te herscheppen. Deze intelligentie kenmerkt zich doordat mensen zich de zaken in beelden voorstellen. Howard Gardner ziet intelligentie als een set mogelijkheden om op een bepaald gebied goed te presteren. Hij onderscheidt ten minste acht intelligenties die bij iedereen in meer of mindere mate aanwezig zijn. Een van deze intelligenties is de visueel-ruimtelijke intelligentie (Gardner, 1999).

MINDER ONTWIKKELDE VISUEEL-RUIMTELIJKE INTELLIGENTIE

Als je aan deelnemers vraagt om een foto te zoeken bij een onderwerp, zijn er in vrijwel elke groep wel een of twee deelnemers die het heel erg moeilijk vinden om een passend beeld te vinden. Dit zou mogelijk het gevolg kunnen zijn van een minder ontwikkelde visueel-ruimtelijke intelligentie. Of misschien kan de deelnemer gewoon niet goed kiezen en kan hij juist bij alle beelden wel iets bedenken. Het is dan aan te raden de deelnemers te stimuleren om vlot een keuze te maken, zodat de motiverende kracht van de beeldende werkvorm blijft behouden. Als er te veel tijd tussen de keuze van de eerste deelnemer en de laatste deelnemer zit, is de inspiratie van de eerste deelnemer al weer verdwenen. Nadat de keuze is gemaakt, blijkt meestal dat ook degenen die de opdracht in eerste instantie moeilijk vonden, tot verrassende resultaten komen.

VISUELE GELETTERDHEID

Niet alleen de visueel-ruimtelijke intelligentie kan bij deelnemers worden geprikkeld door het gebruik van beelden in leersituaties, maar ook wordt de visuele geletterdheid verbeterd. Visuele geletterdheid is het begrijpen hoe beelden betekenissen krijgen en hoe die betekenissen invloed hebben op jezelf en op de groep, gemeenschap of maat-